

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії

ЛАРИСА МАКОВЕЦЬКА

**ВИРОБНИЧА ЕКОНОМІКА – ГЕОГРАФІЧНА ПРАКТИКА
(ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ): МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

Луцьк 2021

УДК 911.3:33]:378.147.091.33-027.22(072)

М 16

*Рекомендовано до друку науково–методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2 від 20 жовтня 2021 р.).*

Рецензенти:

Матвійчук Л.Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Чижевська Л.Т. – кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

М 16 Маковецька Л.О. Виробнича економіко-географічна практика (за спеціальністю): методичні рекомендації. Луцьк 2021. 35 с.

У виданні вказані вимоги до організації та проходження виробничої економіко-географічної практики (за спеціальністю), подаються необхідні методичні поради щодо оформлення та виконання звітності.

Рекомендовано студентам спеціальності 014.07 «Середня освіта. Географія» ОПП «Середня освіта. Географія. Економіка», 3 курсу денної форми навчання, 4 курсу заочної форми навчання.

УДК 911.3:33]:378.147.091.33-027.22(072)

М 16

© Маковецька Л.О., 2021
©Волинський національний
Університет 2021

Вступ

Формування висококваліфікованих фахівців у галузі освіти, працівників з питань регіонального розвитку потребує обов'язкової практичної підготовки, що реалізується під час організації та проведення навчальних та виробничих практик.

Виробнича економіко – географічна практика (за спеціальністю) спеціальності «Середня освіта. Географія» є важливою складовою частиною навчального процесу підготовки кваліфікованих вчителів на географічному факультеті та має краєзнавчий освітній і науково-дослідницький характер, оскільки поглиблює і закріплює теоретичні знання з фізичної, економічної і соціальної географії, дає змогу студентам сформуванати навчальні вміння та навички самостійно здійснювати соціально-економічні дослідження під час комплексного економіко-географічного вивчення конкретного регіону (іншого об'єкту дослідження), ознайомитись з елементами галузевих територіальних систем та відображати взаємозв'язок природних компонентів з соціально-економічними процесами в межах конкретної території. Підвищення рівня практичної підготовки студентів (майбутніх вчителів) обумовлює розширення та зміцнення зв'язків вищих навчальних закладів із відповідними підприємствами, установами та організаціями, малим та середнім підприємництвом визначених територій дослідження.

Кожен вид практики має свою мету й завдання, які формують професійні компетенції та враховують рекомендації стейкхолдерів. За їх тривалістю та кількістю, особливостями проходження спеціальність «Середня освіта. Географія» виділяються в університеті, оскільки польова частина практик носить краєзнавчий характер і може відбуватись в місцевих установах та організаціях, а також (за можливості) шляхом виїзду на важливі промислові та природоохоронні об'єкти краю (Рівненська АЕС, Оконське рибне господарство, Рівненський льонокомбінат, Черемський заповідник, Березнівський дендропарк, Базальтові кар'єри Рівненської області та ін.)

Організація та проведення виробничої практики здійснюється згідно з навчальними планами, що затверджені Міністерством освіти і науки України для студентів спеціальності «Середня освіта. Географія», Нормативними документами, які регулюють практичну підготовку здобувачів освіти є «Положення про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому(магістерському) рівнях у ВНУ імені Лесі Українки», «Положення про проведення практики студентів ВНУ імені Лесі Українки (2020 р.)», а також силабуси/програми практик, укладені договори із базами практик (<https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/geografichniy-fakultet>).

Тривалість виробничої практики, згідно з навчальними планами денної та заочної форми навчання – три тижні. Точні дати початку та закінчення практики щорічно уточнюються відповідно до навчального плану і зазначаються у графіках навчального процесу.

Проходження виробничої економіко-географічної практики (за спеціальністю) здобувачами знань відбувається у кілька **етапів**:

1. Підготовчо-консультаційний – ознайомлення з програмою, метою, завданнями практики; визначення методичних підходів та прийомів дослідження конкретного географічного чи господарського об'єкта; аналіз рекомендованої (спеціальної, наукової, методичної та ін.) літератури для підготовки дослідження; підбір додаткових картографічних матеріалів, словників, довідників тощо.

2. Практичний – безпосереднє проходження студентом виробничої економіко-географічної (за спеціальністю) практики під керівництвом керівника практики від бази практики; виконання індивідуальних завдань та зазначених функціональних обов'язків на місцях проходження практики; вивчення економіко-статистичної, картографічної інформації про географічний об'єкт, або підприємство, її аналіз, обробка та класифікація.

3. Камеральний – обробка, аналіз та узагальнення зібраних матеріалів і аналітичних даних; оформлення індивідуального звіту з виробничої практики, який обов'язково повинен містити розширений суспільно-географічний аналіз досліджуваного об'єкта.

§ 1. Загальні вимоги щодо проходження виробничої економіко – географічної практики(за спеціальністю)

1.1. Мета, зміст та завдання практики

Проведення виробничої економіко-географічної практики спрямоване на розширення кругозору майбутнього спеціаліста, підвищення його професійної культури, вивчення особливостей структурної організації суспільно-територіальних компонентів і систем, формування виробничих навичок та оволодіння науково-дослідними формами і методами роботи тощо.

Основною *метою* практики є:

– закріпити теоретичні знання студентів та навчити застосовувати їх на конкретному робочому місці;

– сприяти оволодінню сучасними методами та прийомами наукового аналізу суспільно-географічних процесів;

– сформуванню уявлення про принципи організації та методичні основи соціально-економічних та економіко-географічних досліджень; особливості функціонування, виробничої діяльності управління господарських об'єктів, установ, фірм та організацій; методику економіко-географічного вивчення складних територіальних систем різного рангу і підпорядкування (наприклад, місто, адміністративний район, промисловий вузол, система розселення) тощо.

Кінцевою метою практики є розвиток у студентів широкого просторового мислення, формування умінь самостійно виявляти, аналізувати та описувати взаємозв'язки між окремими компонентами суспільно-територіальних систем і комплексів територій різного таксономічного рівня, набуття практичних навичок у розробці та підготовці аналітико-статистичних, картографічних і текстових матеріалів виробничого та управлінського характеру.

Зміст виробничої практики студентів освітньо-кваліфікаційного ступеня «бакалавр» включає в себе всю сукупність завдань, які потрібно виконати на робочому місці конкретної бази практики та передбачає збір і опрацювання економіко-статистичної інформації, проведення практичних досліджень та експериментів, необхідних для підготовки кінцевого звіту по практиці або іншого виду наукової роботи.

До **загальноосвітніх завдань** виробничої практики відносять:

- здобуття навичок та досвіду роботи, що наведені в кваліфікаційній характеристиці бакалавра з географії;

- формування умінь та навичок практичного застосування попередньо засвоєних положень методики економіко-географічних досліджень, набуття навичок збору та підготовки статистичних, картографічних і текстових матеріалів для характеристики різних економіко-географічних об'єктів;

- поглиблення і вдосконалення методики наукових, у тому числі виробничих досліджень, оволодіння новими методами географічних досліджень;

- набуття та поглиблення природоохоронних, у тому числі екологічних знань на прикладі географічних об'єктів, що вивчаються;

- ознайомлення з методикою комплексних економіко-географічних досліджень; пізнання особливостей виробничої діяльності, управління і функціонування господарських об'єктів різних форм власності та виробничого призначення, об'єктів соціальної інфраструктури, установ та організацій державного управління;

- ознайомлення з обов'язками, особливостями організації роботи та повноваженнями спеціалістів підприємства.

Практичними завданнями, на які студентам необхідно звернути увагу, є:

- аналіз особливостей суспільно-географічного положення досліджуваної території, дії різноманітних факторів, які впливають на функціонування об'єктів, що вивчаються;

- оцінка природно-ресурсного потенціалу з наголосом на регіональні особливості як місцевого, так і державного значення;

- виявлення історико-просторової, соціально-економічної динаміки формування та розвитку господарства, території, краю (району, області, землі, країни), виробничого підприємства, установи ;

- ознайомлення із основними методами проведення та організації соціально-економічних досліджень;

- розробка комплексного підходу до оцінювання природи та господарських явищ;

- ознайомлення з первинною економічною, географічною, соціально-демографічною, маркетинговою, менеджерською та іншою інформацією та методикою її опрацювання;

- загальне ознайомлення зі структурними підрозділами підприємства (установи, організації) та специфікою їх діяльності. Визначення тематики та конкретного переліку робіт, які виконує підприємство в цілому та його структурні підрозділи зокрема;

- підвищення рівня володіння ПК та удосконалення навичок роботи в мережі INTERNET для отримання необхідної інформації;
- збір, систематизація та узагальнення інформації (наукової, статистичної, картографічної, тощо), отриманої за час проходження практики;
- реферування законодавчої, вхідної та вихідної інформації підприємства та підготовка відповідей на різноманітну вхідну кореспонденцію (листи, запити, факси тощо);
- ознайомлення з типами звітних документів господарських та адміністративних організації, способами їх використання;
- визначення ролі та місця підприємства, установи чи регіону в господарській діяльності території вищого таксономічного рівня;
- висвітлення особливостей становлення регіональних освітніх, наукових, культурних, торговельних та відпочинкових комплексів тощо;
- аналіз особливостей формування системи розселення населення та його етнічного, статевовікового складу, трудового потенціалу регіону;
- виявлення основних етапів розвитку та сучасного стану господарства регіону, його компонентної, функціональної і територіальної структури, ефективності функціонування господарських систем різних рівнів і форм власності тощо;
- виконання конкретного обсягу роботи в межах трудового процесу бази виробничої практики.

Студенти-практиканти під час проходження практики виконують загальні завдання (див. за текстом) відповідно мети практики, які включатимуть індивідуальні завдання, що їх визначає керівник практики від університету або керівник практики від виробництва з метою формування умінь та навичок самостійного розв'язання конкретних виробничих, наукових або організаційних завдань.

Найбільш типовими індивідуальними завданнями, зміст яких конкретизується й уточнюється під час проходження, можуть бути:

- обробка конкретних статистичних показників та даних, наукових та інформаційних джерел;
- складання доповідей, пояснювальних записок, рефератів, комплексних соціально-економічних та економічних характеристик або паспорта регіону чи конкретного об'єкта;
- складання та оформлення графіків, діаграм, картографічних моделей за допомогою комп'ютерного забезпечення;

- складання пояснювальних записок з вивчення ринку праці, товарів і послуг, демографічної та господарської ситуації в межах досліджуваної території;
- соціально-економічний і просторовий аналіз процесів господарювання та їх взаємодії з навколишнім середовищем;
- складання звітних документів господарських та адміністративних організацій;
- збір статистичних і картографічних матеріалів, що характеризують краєзнавчі, природні та соціально-економічні особливості території, що вивчається, тощо.

Повний перелік і вимоги до індивідуальних завдань визначає керівник практики від навчального закладу та коригує керівництво організації (бази практики). Індивідуальне завдання, що видається керівник практики від університету, як правило, являє собою комплексну соціально-економічну характеристику одного з ключових господарських об'єктів за спеціальним планом (програмою) (див. § 2). Такі завдання можуть бути видані як студентам одноосібно, так і бригадам (по 2 – 4 студенти кожна), у випадку якщо декілька студентів одночасно проходять практику в одній організації, установі чи підприємстві.

Матеріали, які студент отримав під час виконання індивідуальних завдань, надалі можуть бути використані для написання курсових, комплексних кваліфікаційних робіт, для підготовки доповідей, статей або для інших цілей (при узгодженні з кафедрами факультету та базою практики).

У процесі проходження виробничої економіко-географічної практики студенти можуть здійснювати виробничі екскурсії; відвідувати заняття (лекції, семінари, практичні роботи), що проводяться на базі практики з метою підвищення кваліфікації працівників та для розкриття студентом перспективи подальшого розвитку спеціальності та його особистих фахових можливостей.

Зауважимо, що головна увага студентів під час проходження виробничої економіко-географічної практики(за спеціальністю) має бути зосереджена на питаннях господарської (економічної) оцінки раціонального використання природних умов і ресурсів, рівня освоєння території, розселення, господарської діяльності, а також охорони природи.

Важливим є вивчення географічних аспектів міжнародних інтеграційних процесів у господарських комплексах міста, району, транскордонного співробітництва в межах транскордонних об'єднань і різноманітних регіональних програм. Особливе значення має набуття

навичок прогнозування та моделювання розвитку різних суспільно-регіональних систем.

Практична реалізація наведених вище завдань дає можливість студенту отримати конкретні краєзнавчі знання та методику їх набуття про економіку і технологію ряду основних виробничих процесів у промисловості, сільськогосподарському виробництві, невиробничій сфері, транспорті, про розселенські процеси, соціально-економічні питання ведення менеджерської, маркетингової і організаційно-управлінської діяльності.

У результаті виконання всіх завдань у студентів формуються навички, які в майбутньому дають їм змогу – організовувати краєзнавчу діяльність, яка включатиме аналіз, прогнозування, індикативне планування, програмування та конструювання раціональної територіальної організації людської діяльності, включаючи оцінку природно-ресурсного потенціалу, демографічної ситуації та процесів розселення, розміщення виробництва і організації території з урахуванням природних, соціальних, економічних і екологічних чинників; вирішувати комплексні територіальні завдання; складати проекти і схеми територіального розвитку; аналізувати сучасний стан, тенденції і проблеми територіального розвитку, комплексно оцінювати варіанти формування його функціональної структури; проводити практичні заняття з географії.

За результатами проходження практики студенти здобудуть наступні **компетентності:**

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності вчителя географії та економіки із застосуванням сучасних теорій та методів географічної, економічної та психолого-педагогічних наук, із використанням комплексу міждисциплінарних даних, за умов недостатності інформації та невизначеності умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності(ЗК).

ЗК 1. Здатність свідомо ставитись до вимог суспільства, усвідомлювати свої права та обов'язки як громадянина України, діяти на засадах етичних мотивів соціально, відповідально і свідомо.

ЗК 2. Знання й розуміння предметної професійної діяльності та здатність до професійного розвитку та навчання впродовж життя.

ЗК 3. Здатність до використання сучасних, у тому числі інформаційних технологій, володіння навичками застосування програмних засобів.

ЗК 7. Здатність працювати автономно та в команді, забезпечувати якість виконання робіт і оцінювання їх результатів, приймати обґрунтовані

рішення.

ЗК 8. Здатність до пошуку, обробки та критичного аналізу інформації з різних джерел, до інноваційного мислення, креативності, до генерування нових ідей.

ЗК 9. Здатність до використання знань в практичній діяльності, до адаптації та дії в нових умовах.

Спеціальні (фахові) компетентності(ФК).

ФК 1. Здатність застосовувати набуті географічні, економічні та психолого-педагогічні компетентності для формування в учнів ключових і предметних компетентностей на рівні базової середньої освіти.

ФК 4. Здатність забезпечувати безпечне проведення краєзнавчої дослідницько-пошукової діяльності учнів у закладах освіти.

ФК 5. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їх громадянської активності.

ФК 6. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

Спеціальні(предметні) компетентності (ПК).

ПК 1. Здатність використовувати поняття, концепції, теорії географії й економіки для комплексної характеристики природних та соціально-економічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).

ПК 2. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною, розуміти і пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 5. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації її природи, населення і господарства.

ПК 6. Здатність виконувати польові дослідження (природних, суспільних об'єктів і процесів), спроможність проводити педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати, застосовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Здатність відтворювати основні теорії та закони економіки, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів системних економічних знань, компетентності підприємливості та фінансової грамотності.

ПК 8. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності, системне географічне мислення

при вивченні Землі (світу), геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.

ПК 9. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей у світі, регіонах, країнах.

ПК 10. Здатність виконувати прийоми опису, аналізу, систематизації інформації, отриманої із загальногеографічних та тематичних карт, представляти за картами комплексну географічну оцінку території, укладати картографічні твори з використанням сучасних інформаційних технологій.

1.2. Бази практики

Базою виробничої економіко-географічної практики (за спеціальністю) можуть бути організації та установи різних галузей та секторів освіти і науки, економіки, державного управління, фінансові та бюджетні установи, виробничо-промислові підприємства різних форм власності та інші, які забезпечені висококваліфікованими кадрами і відповідають вимогам програми (силабусу) практики відповідних освітніх рівнів.

Здобувачі знань спеціальності «Середня освіта. Географія» можуть проходити виробничу практику на промислових та лісогосподарських підприємствах, у сільських та селищних радах, а також обласних та районних адміністраціях, сільськогосподарських, державних установах та організаціях, комерційних структурах і фірмах різних форм власності Волинської, Рівненської, Львівської, Тернопільської та інших областей України.

Для направлення на практику у вибрану базу практики студенту необхідно заздалегідь представити керівнику практики від факультету договір (підписаний керівником установи та завірений печаткою) про згоду підприємства прийняти студента на практику у визначені терміни (Додаток Б. *Зразок договору про проведення практики з оплатою бази практики.* Додаток В. *Кошторис-калькуляція витрат на проведення практики студентів ВНУ імені Лесі Українки,* Додаток А. *Зразок договору про проведення практики на безоплатній основі*)). Також, конкретні місця та райони проходження практики для студентів може пропонувати університет (за узгодження кафедри. Додаток Г. *Зразок довгострокового договору про проведення практики*).

Для студентів заочної форми навчання базами проходження виробничої практики можуть бути установи, підприємства та організації за основним місцем роботи.

Договір для проходження виробничої економіко-географічної практики укладається у двох примірниках – по одному базі практики й Університету.

На виробничу практику студенти денної форми навчання направляються наказом ректора по університету, а студенти заочної форми навчання – згідно з розпорядження декана факультету.

1.3. Організація та керівництво практикою

Для навчально-методичного керівництва виробничою економіко-географічною (за спеціальністю) практикою студентів призначається керівник (керівники) практики від факультету (кафедри), який вказується у наказі ректора про направлення студентів на практику (денна форма навчання) або у розпорядженні декана по факультету (заочна форма навчання). Підприємства, організації та установи, на базі яких проходить практика, призначають внутрішнім наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює проректор з навчальної роботи та рекрутацій.

Навчально-методичне керівництво та контроль за виконанням студентами програми практики забезпечують керівники практики від факультету і керівник підприємства. Керівник від бази практики забезпечує студентам умови безпечної роботи, можливість користуватися лабораторіями, майстернями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики; проводить консультації та сприяє збору матеріалів для складання звіту за результатами виробничої практики.

До початку практики керівнику від кафедри (факультету) потрібно:

- Проконтролювати готовність баз практики до прийняття студентів-практикантів;
- провести студентам інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки;
- надати студентам-практикантам усі необхідні матеріали;
- повідомити студентів про систему звітності та вимоги до оформлення звіту.

Перед початком практики студенти повинні отримати від керівника практики від факультету такі *матеріали*:

- комплексні щоденники практики;

- програму практики;
- індивідуальні завдання.

Прибувши на базу практики, студенти передають у відділ кадрів комплексні щоденники виробничих практик, де проставляються відповідні відмітки про прибуття студента на практику та проходження інструктажу з техніки безпеки.

Під час практики адміністрація установи може залучати студентів для виконання додаткових виробничих завдань та надання допомоги базі практики. Тривалість такої роботи не повинна перевищувати шести годин, а характер праці студента відповідати профілю навчання.

Обов'язки студента:

- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконати програму практики включно з індивідуальними завданнями;
- дотримуватися чинних на підприємстві, установі, організації правил внутрішнього трудового розпорядку;
- вивчати та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та протипожежної безпеки;
- виконувати конкретні практичні завдання, що передбачені функціональними обов'язками тих посад, на які зараховано студентів наказом по підприємству, установі чи організації;
- виконувати доручення, які були покладені на нього керівником практики від бази практики;
- брати активну участь у громадському житті колективу;
- систематично вести щоденник, у якому висвітлювати всі питання, пов'язані з виконанням завдань практики;
- своєчасно підготувати звіт і подати його у визначені терміни на рецензування та затвердження керівнику від бази практики та керівнику практики від факультету.

1.4. Форми та методи контролю

Поточний контроль за виконанням функціональних обов'язків на робочих місцях здійснює керівник від бази практики. Студент зобов'язаний щоденно (або за результатами певного етапу практики) вести поточні записи в щоденнику практики, який видається йому перед від'їздом на виробничу економіко-географічну практику(за спеціальністю).

Під час практики студент зобов'язаний неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку установи (підприємства). Про всі випадки відлучення зі свого робочого місця студент-практикант повинен повідомляти керівника від бази практики.

За невиконання програми практики студент може бути відсторонений від її проходження та, як наслідок, йому буде зарахована навчальна заборгованість. Студент ліквідує її в індивідуальному порядку після повторного проходження практики в час, визначений наказом ректора університету. Якщо студент не ліквідує заборгованість у зазначений термін, він відраховується з університету.

По завершенню практики *керівник від бази* практики оцінює практичну роботу студента, переглядає поданий ним звіт та виставляє оцінку, яку із записами характеристики студента та компетентностей які він набув у щоденнику практики, де підпис керівника практики завіряється печаткою установи. *Керівник практики від факультету* (кафедри) перевіряє повноту, якість, достовірність і достатність матеріалів, згідно з виданим ним індивідуальним завданням, про що робить запис на спеціальній сторінці в щоденнику.

Підсумковий контроль за результатами проходження виробничої практики відбувається у формі заліку. Залік з виробничої практики приймає комісія, склад якої зазначається у наказі про направлення студентів на практику. Комісія приймає залік у терміни, що визначені наказом на практику (але не пізніше ніж протягом десяти днів після її закінчення за умови, що практика відбувається у межах семестру або протягом перших десяти днів семестру, який починається після закінчення практики).

На залік студент повинен подати звіт, оформлений згідно з поданими нижче вимогами.

1.5. Вимоги до звіту

Підсумковий звіт за результатами виробничої економіко-географічної практики(за спеціальністю) практики кожен студент подає керівнику від кафедри (факультету) після закінчення практики. У випадку, коли декілька студентів проходять виробничу практику в одній установі, організації чи на підприємстві, подається груповий підсумковий звіт з обов'язковим зазначенням функціональних виробничих обов'язків кожного студента-практиканта та розділів звіту, написаних особисто кожним з них.

Звіт повинен містити такі *розділи*:

1. Вступ (мета та завдання практики, програма і методика проведення дослідницьких робіт).

2. Загальна географічна характеристика району (місця) проходження практики (характеристика окремих компонентів природи, оцінка умов і факторів формування суспільно-географічного комплексу району практики).

3. Загальна соціально-економічна характеристика району (місця) проходження практики (аналіз галузевої, територіальної структури господарського комплексу, оцінка комплексності, рівня спеціалізації і розвитку, аналіз компонентоутворюючих елементів та їх зв'язок з природними та агросировинними ресурсами території, аналіз транспортної мережі, економічне районування території тощо).

4. Соціально-економічна характеристика об'єкта вивчення (установи, підприємства, організації): економіко-географічне положення, специфіка господарської і виробничої діяльності; аналіз особливостей виробничої діяльності, кадровий і виробничий потенціал, номенклатура випущеної продукції, виробничо-економічні, трудові, інфраструктурні зв'язки установи (підприємства), стан маркетингової та рекламної діяльності, особливості управління тощо (див. програми дослідження С, 19–29).

5. Висновки та пропозиції щодо умов проходження практики.

6. Список використаних джерел (монографії, посібники, інтернет-ресурси тощо).

Обсяг звіту – 25–40 сторінок друкованого тексту. Звіт подається на кафедру в окремій папці разом із заповненим щоденником практики.

В обов'язковому порядку до звіту додаються статистичні таблиці, бланки, графіки, діаграми, карти, фотографії, рекламні проспекти, схеми, зразки сировини та продукції тощо. У звіті обов'язково має бути чітко описано специфіку діяльності, особисто виконаної студентом під час практики.

Звіт оформляється чітким розбірливим почерком або в друкованому вигляді з дотриманням вимог ЄСКД і державних стандартів. У ньому не повинно бути дослівного переписування матеріалів про об'єкт практики та цитування літературних джерел.

Складений студентом звіт повинен містити посилання на науково-методичну літературу з теми і мати наскрізну нумерацію сторінок. Аркуші повинні бути зшиті. Звіт перевіряють та затверджують керівники практики від факультету (кафедри).

1.6. Оцінювання підсумків практики

Звіт, з результатами проходження виробничої економіко-географічної практики практики студент захищає у присутності спеціально створеної

комісії у складі 2–3 викладачів, призначеної завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівники практики від кафедри (факультету).

За результатами заліку студенту-практиканту виставляється диференційована оцінка за 100-бальною шкалою. Оцінка студента за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з іншими його оцінками за результатом підсумкового контролю.

Результат складання заліку з виробничої економіко-географічної практики(за спеціальністю) записується в екзаменаційній відомості, проставляється в заліковій книжці студента та в журналі обліку успішності.

Студент, що не виконав програми практики та отримав незадовільний відгук керівника від бази практики або незадовільну оцінку під час складання заліку направляється деканатом повторно на практику в період канікул. Студент, який після повторного проходження практики отримав незадовільну оцінку на заліку з практики, відраховується із числа студентів університету.

§ 2. Методичні рекомендації для виконання індивідуальних завдань під час проходження виробничої економіко-географічної практики(за спеціальністю)

2.1. Загальна характеристика дослідження суспільно-географічних комплексів

Сучасна економічна і соціальна географія вивчає територіальні поєднання (територіальні системи) продуктивних сил, виявляє основні закономірності їх формування і розвитку, розробляє типізацію та класифікацію таких поєднань.

Інтегральним об'єктом дослідження є суспільно-географічний комплекс (СГК) – певна територіальна частина суспільства, що має єдність і розвивається у конкретних природно-географічних умовах. У СГК територіально поєднуються всі його підсистеми: природа, населення, виробнича і невиробнича сфери.

Суспільно-географічні комплекси складаються з первинних економіко-географічних об'єктів, або компонентів СГК, з окремих сільськогосподарських і промислових підприємств, транспортних пунктів та вузлів, окремих сіл, міст тощо.

Розвиток і розміщення галузей економіки перебуває у постійній динаміці. Тому вивчення і дослідження економіко-географічних об'єктів потребує систематичного поновлення вихідних матеріалів, насамперед цифрових.

В основі методики дослідження господарських об'єктів та комплексів різного таксономічного рівня використовують системно-структурний комплексний аналіз, в основі якого лежать найважливіші економіко-географічні методи:

- метод безпосереднього спостереження, або візуальний;
- порівняльно-описовий;
- картографічний;
- статистичний (аналіз економіко-статистичних матеріалів);
- балансовий, що передбачає аналіз перерозподілу різної продукції і електроенергії (матеріальні баланси) та населення (трудові баланси) із територіальної точки зору;
- конструктивний (техніко-економічні розрахунки економічного ефекту різних варіантів територіальної організації продуктивних сил);
- математичні методи (аналіз розподілів, зв'язків, залежностей, моделювання різноманітних економіко-географічних систем).

При складанні комплексних соціально-економічних характеристик району чи об'єкту практики необхідно використовувати різноманітні джерела інформації (літературні, аудіовізуальні, картографічні, періодичну пресу, мережу INTERNET тощо). Різні виробничі та соціальні об'єкти (підприємство, місто, організація, транспортний вузол тощо) вивчаються з різним ступенем детальності. При цьому слід ґрунтуватися на первинних матеріалах, аналізувати їх, вивчати окремі дані і т. д.

Загальними об'єктами вивчення є суспільно-територіальні комплекси міст, адміністративних районів, областей та їх окремі компоненти. Індивідуальне завдання кожного студента зводиться до виконання програми вивчення конкретного суспільно-територіального об'єкта та його складників (їх перелік наводиться в рекомендаціях, поданих нижче).

2.2. Індивідуальна програма вивчення промислового підприємства (незалежно від форм власності)

Дослідження промислового підприємства – відправне у процесі вивчення промислових комплексів різного рівня розвитку. Найдоступнішими об'єктами для дослідження є окремі промислові підприємства.

1. Загальні відомості та географічне положення. Назва населеного пункту і розташування підприємства всередині його; найближчі транспортні магістралі і відстань до них від підприємства; коротка характеристика навколишнього природного середовища. Картосхема місцезнаходження підприємства.

2. Історико-географічні особливості розвитку. Час і причини (економічні, природні й ін.) виникнення підприємства в даному місці. Роль підприємства в господарстві міста, району, області, країни. Зміна його ролі за роки існування підприємства. Склад підприємства (заводи, цехи і т. д.).

Потрібно з'ясувати, коли і чому, під впливом яких факторів саме в цьому місці виникло промислове підприємство, встановити основні етапи розвитку. Причинами його виникнення можуть бути близькість до сировини, наявність трудових ресурсів, кваліфікація робітників, зручність транспортних зв'язків, природні умови тощо.

Потрібно мати на увазі, що фактори, під впливом яких виникло підприємство, діють не постійно. Тому треба з'ясувати, чи збереглася їх дія тепер. Якщо основний фактор змінився, потрібно дізнатися, коли і чому це відбулося. Висвітлюючи історію підприємства, звертають увагу на його діяльність в умовах господарського розрахунку та самофінансування (ринкових відносин), на способи підвищення технологічного рівня й організації виробництва, вдосконалення технологічних процесів, випуск

продукції високої якості, конкурентноспроможної які на вітчизняному, і на світовому ринках, ступінь задоволення запитів і вимог споживачів.

3. Економіко-географічна характеристика зв'язків підприємства.

Джерела надходження на підприємство сировини, напівфабрикатів і інших необхідних для виробництва матеріалів, співвідношення використання місцевої і далекопривізної сировини, напівфабрикатів і інших матеріалів. Способи збільшення місцевої сировини в загальному споживанні підприємства. Джерела надходження до підприємства палива, електроенергії, води. Шляхи постачання сировини, напівфабрикатів і інших вантажів на підприємство по залізниці, морю, річці, каналу, шосе, трубопроводах. Наявність власного транспорту в підприємства. Райони збуту підприємством напівфабрикатів і готової продукції. Види транспорту і пункти відправлення для збуту готової продукції. Зв'язки підприємства з заводами-суміжниками. Картосхема економічних зв'язків підприємства.

4. Технологічні особливості та устаткування підприємства.

5. Кадри підприємства. Чисельність і склад робочої сили.

6. Аналіз економічних показників та економічної ефективності підприємства. Вплив виробничих і економіко-географічних чинників на рівень собівартості продукції підприємства (у тому числі географічне положення підприємства стосовно джерел сировини, енергії, робочої сили, споживача). Економічні показники: обсяг випуску продукції, номенклатура, собівартість випуску продукції (перелік та аналіз показників залежить від доступності інформації).

Упровадження нової техніки. Автоматизація виробничих процесів. Загальний рівень механізації та автоматизації виробничих процесів на підприємстві.

7. Перспективи розвитку підприємства. Перспективи і план виробничого та соціального розвитку підприємства. Природоохоронні заходи.

2.3. Індивідуальна програма вивчення сільського населеного пункту (села, селища, сільської ради, територіальної громади)

1. Географічне положення і розмір. Географічне положення щодо шляхів сполучення, міст, районного центру, інших поселень адміністративного району, центру сільради.

Площа, яку займає село (із присадибними землями), число дворів, кількість жителів. Середня щільність населення (у розрахунку на 1 км або 1 га території населеного пункту).

2. Історія. Час і причини виникнення села. Походження його назви. Історичний тип поселення. Зміни в адміністративному та господарському устрої села (селища). Історичні події. Зміни вигляду села.

3. Природні умови села і його найближчого оточення. Приуроченість села та його окремих частин до елементів рельєфу. Особливості клімату. Корисні копалини поблизу села. Коротка характеристика найближчої річки, струмка, озера, водоймища. Водопостачання для питних і господарських цілей. Ґрунти, їх господарська оцінка. Тип і характер сучасної рослинності селища і його найближчих околиць.

Зміна природного середовища в результаті господарської діяльності населення. Перспективи і плани перетворення та охорони природи.

4. Населення. Чисельність населення. Природний і механічний рух населення. Частка корінних жителів серед усього населення і його різних груп (соціальних, національних). Сучасний статевий і віковий склад населення.

Національний склад жителів. Основна мова спілкування. Зміни національного складу та відносин між людьми різних національностей у процесі історичного розвитку населеного пункту.

Соціальний склад населення та особливості його зайнятості. Відстань і засоби пересування до місця роботи. Освітній рівень, трудові навички та професійний склад населення (механізатори, тваринники, рільники, садівники, агрономи, зоотехніки, працівники управлінського апарату, культурно-просвітньої мережі, охорони здоров'я, інше), ступінь зайнятості працездатного населення в суспільному виробництві, рівень безробіття. Відмінність зайнятості по сезонах року. Загальна оцінка використання трудових ресурсів села.

5. Господарство. Функціональний тип населеного пункту: сільськогосподарське село, промислові (лісопромислові, при заводі, молокозаводі, цегельному тощо), транспортні поселення при залізничних станціях, роз'їздах, пристанях і т. д., зв'язані з обслуговуванням лісового господарства і лісоохоронні (лісництва, кордони), змішані й інші.

Місце села серед інших населених пунктів.

Підприємства з переробки сільськогосподарської продукції на території села, час їхнього виникнення. Тривалість роботи в календарному році, опис продукції, що випускається, район її збуту. Джерела сировини та палива для підприємства. Відносини з промисловими підприємствами. Зв'язок з АПК. Тривалість роботи протягом року.

Опис окремих типових занять населення від початку робіт до кінця. Календар основних сільськогосподарських робіт.

Перспективи розвитку господарства села.

6. Планування і забудова. Конфігурація (план) села та її пояснення. Вплив рельєфу, гідрографічної мережі й інших природних умов на планування села. Тип планування, характер забудови. Зміни в плануванні і забудові села, особливо за останні роки. Ріст території населеного пункту. Різниця між окремими частинами села в плануванні, типах забудови, благоустрою. Історичне ядро села.

Типи будівель житлових будинків і господарських будівель. Сучасні тенденції і масштаб нового житлового будівництва.

Переважна конфігурація і розміри присадибних ділянок, їхнє використання в різних груп населення.

7. Культура та побут. Установи культурно-освітньої мережі й охорони які обслуговують жителів цього і сусідніх селищ.

Прояв національних і місцевих традицій у культурному житті та побуті населення.

8. Зовнішні зв'язки села. Характер зв'язків села з іншими селами району, області, райцентром, обласним центром і найближчими містами. Сезонність транспортних зв'язків. Засоби пересування в різні сезони. Засоби доставки та райони збуту окремих сільськогосподарських продуктів. Постачання жителів промисловими товарами.

Перспективи розвитку села.

2.4. Індивідуальна програма вивчення сільськогосподарського підприємства

Сільськогосподарське підприємство є одним з найдоступніших об'єктів економіко-географічного дослідження.

Матеріали для економіко-географічної характеристики господарства студенти знайдуть безпосередньо у господарстві. Основні характеристики виробничої діяльності відображено в річних звітах господарства.

1. Назва підприємства. Географічне положення щодо ближніх міст, промислових центрів, транспортної мережі, гідрографічної сітки, сусідніх сільськогосподарських підприємств. Сільськогосподарська зона, в якій розміщено підприємство.

Економічна оцінка природних умов (рельєф, кліматичні умови, внутрішні води, ґрунтовий і рослинний покрив). Вплив природних умов на розміщення сільськогосподарських угідь і спеціалізацію. Особливої уваги заслуговує питання структури земельного фонду і якісної оцінки сільськогосподарських угідь, динаміка земельних угідь, причини змін, що відбуваються, землезабезпеченість, компактність земельних ділянок.

Під час дослідження природних умов господарства звертають увагу на питання охорони природи (зокрема боротьба з ерозією ґрунтів і розмиванням берегів, заболоченням і домінуючим пересиханням тощо.)

Загальна чисельність населення, у тому числі чоловіків, жінок. Кількість працездатних, що беруть участь у роботі, у тому числі робітників постійних, сезонних, інженерно-технічних працівників.

2. *Склад і розміщення сільськогосподарських угідь.* Структура сільськогосподарських угідь.

Рілля, її приуроченість до елементів рельєфу, ґрунтових різновидів, джерел зрошення. Ступінь розвитку ерозії. Освоєння нових ділянок ріллі. Меліорація орних земель.

Сіножаті, розміщення, склад рослинності, кормова продуктивність. Використання сіножатей під випас худоби.

Пасовища. Сади і виноградники, їхня площа і розміщення з огляду на особливості рельєфу, джерела зрошення, щодо населеного пункту, інших сільськогосподарських угідь.

4. *Рослинництво.* Площа земель, зайнятих зерновими, технічними, картоплею, овочевими і кормовими культурами, садами і виноградниками. Особливості розміщення сільськогосподарських культур залежно від місцевих природних умов.

Основні зернові культури, їх посівні площі, валові збори. Економічні показники.

Технічні культури, їхній склад, врожайність, посівні площі, валові збори. Основні економічні показники. Місце технічних культур у валовій і товарній продукції господарства.

Овочівництво і баштанництво. Посівні площі, валові збори, урожайність, економічні показники.

Картопля і кормові культури, їхня площа, валові збори, врожайність, основні економічні показники.

Сади і виноградники. Склад і врожайність, механізація робіт. Валова і товарна продукція, прибуток з 1 га. Реалізація продукції.

Вартість валової продукції рослинництва за видами продукції. Собівартість продукції рослинництва.

5. *Тваринництво.* Загальна кількість худоби за видами. Зміна поголів'я худоби і птахів за останні роки. Розміщення поголів'я худоби і птахів на території господарства залежно від місцевих природних і економічних умов.

Інші галузі тваринництва. Їхня роль і значення в господарстві.

Вартість валової продукції тваринництва за видами продукції.
Собівартість продукції та рентабельність окремих галузей тваринництва.
Реалізація продукції тваринництва.

6. *Грошові прибутки та їх розподіл.* Характеристика грошових прибутків в основних галузях господарства. Середній річний прибуток працівника в грошовому виразі.

7. *Перспективи розвитку.* Місце господарства у складі агропромислового комплексу. Основні показники плану розвитку господарства на найближчий час. Перспективи спеціалізації господарства.

ДОГОВІР N _____ на проведення практики студентів

м. Луцьк

«___» _____ 20__ р.

Волинський національний університет імені Лесі Українки в особі проректора з навчальної роботи та рекрутації Громика Юрія Васильовича, який діє на підставі Довіреності № _____, з однієї сторони (надалі – навчальний заклад),

та _____

(назва підприємства, організації, установи)

в _____ особи _____ начальника

(посада, прізвище, ініціали)

який _____ діє _____ на підставі _____

(Статут підприємства, розпорядження, доручення)

з другої сторони (надалі - база практики), уклали цей Договір про подане нижче:

1. Предмет договору

1.1. Предметом договору є проведення практики студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

2. Обов'язки бази практики

2.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом

2.2. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

2.3. Створити необхідні умови для виконання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

2.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Керівнику практики від бази практики проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. Забезпечити, при потребі, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

2.5. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики у терміни, що визначені цим договором та погоджені керівником практики від бази практики.

2.6. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти навчальний заклад.

2.7. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити якість підготовленого ним звіту.

2.8. Додаткові умови

3. Обов'язки навчального закладу.

3.1. За два місяці до очатку практики надати базі практики для погодження програму, а не пізніше ніж за тиждень - список студентів, яких направляють на практику.

3.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

3.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, що сталися з студентами.

4. Права навчального закладу.

4.1. Проведення практики студентів, за погодженням з базою практики, здійснюється безоплатно.

5. Відповідальність сторін за невиконання Договору.

5.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю в Україні.

6. Загальні положення.

6.1. Договір складено українською мовою у двох примірниках – по одному для бази практики та навчального закладу, кожен із яких має однакову юридичну силу.

6.2. Договір набуває чинності після його підписання уповноваженими особами та діє до 31 серпня 2025 р.

6.3. Дія договору вважається припиненою у разі:

– закінчення строку дії та небажання сторін продовжувати співпрацю;

– наявності взаємної згоди сторін достроково;

– ініціативи однієї зі сторін за умови невиконання або неналежного виконання договору однією із сторін, про що інша сторона попереджається за 30 днів до дати розірвання договору.

6.4. Всі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються відповідно до чинного законодавства.

7. Юридичні адреси та банківські реквізити сторін :

Навчального закладу:

Волинський
національний університет
імені Лесі Українки
43025, м. Луцьк, проспект Волі, 13.
Тел. 24-10-07
Р/р **UA738201720313221002201001912**
Банк ДКСУ, м. Київ
МФО 820172 код 02125102

Одержувач – Волинський
національний університет
імені Лесі Українки

Бази практики:

Проректор з навчальної роботи
та рекрутації

_____ **Ю. В. Громик**

«___» _____ 20__ р.

«___» _____ 20__ р.

ДОГОВІР № _____ на проведення практики студентів

м. Луцьк

«___» _____ 20__ р.

Волинський національний університет імені Лесі Українки в особі проректора з навчальної роботи та рекрутації Громика Юрія Васильовича, який діє на підставі Довіреності № _____, з однієї сторони (надалі – навчальний заклад), та _____

(назва підприємства, організації, установи)

в

особі

(посада, прізвище, ініціали)

який

діє

на

підставі _____

(Статут підприємства, розпорядження, доручення)

з другої сторони (надалі - база практики), уклали цей Договір про подане нижче:

1. Предмет договору

1.1. Предметом договору є проведення практики студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

2. Обов'язки бази практики

2.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№з /п	Шифр і назва спеціальності	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Термін практики	
					початок	кінець
1						
2						
3						
4						
5						
6						

2.2. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

2.3. Створити необхідні умови для виконання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

2.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Керівнику практики від бази практики проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. Забезпечити, при потребі, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

2.5. Надати студентам-практикантам можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики у терміни, що визначені цим договором та погоджені керівником практики від бази практики.

2.6. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти навчальний заклад.

2.7. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити якість підготовленого ним звіту.

2.8. Додаткові умови

3. Обов'язки навчального закладу.

3.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму, а не пізніше ніж за тиждень - список студентів, яких направляють на практику.

3.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

3.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, що сталися з студентами.

3.4. Сплатити в установленому порядку за проведення практики студентів, за погодженням з базою практики, суму в розмірі _____ грн. (_____ грн. _____ коп.) згідно з кошторисом-калькуляцією, який є невід'ємною частиною цього Договору.

3.5. Розмір оплати за цим договором може змінюватися з урахуванням наступних змін в оплаті праці відповідно до нормативних актів та законів України.

4. Відповідальність сторін за невиконання Договору.

4.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю в Україні.

5. Загальні положення.

6.1. Договір складено українською мовою у двох примірниках – по одному для бази практики та навчального закладу, кожен із яких має однакову юридичну силу.

6.2. Договір набуває чинності після його підписання уповноваженими особами та діє до кінця практики згідно з календарним планом.

6.3. Всі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються відповідно до чинного законодавства.

6. Юридичні адреси та банківські реквізити сторін :

Навчального закладу:

Волинський
національний університет
імені Лесі Українки
43025, м. Луцьк, проспект Волі, 13.
Тел. 24-10-07
Р/р **UA738201720313221002201001912**
Банк ДКСУ, м. Київ
МФО 820172 код 02125102

Одержувач – Волинський
національний університет
імені Лесі Українки

**Проректор з навчальної роботи
та рекрутації**

_____ **Ю. В. Громик**

«___» _____ 20__ р.

Бази практики:

«___» _____ 20__ р.

КОШТОРИС-КАЛЬКУЛЯЦІЯ витрат на проведення практики студентів

Волинського національного університету імені Лесі Українки

у _____
(назва бази практики)

№п/п	Вид витрат	Сума (грн.)
1	Оплата праці безпосередніх керівників практики від бази практики за діючими в період практики ставками погодинної оплати праці працівників, зайнятих в усіх галузях народного господарства за проведення навчальних занять із розрахунку 1 година на одного студента на тиждень	
2	Нарахування на заробітну плату	
	Всього	

Підписи:

Від бази практики:

Від навчального закладу:

ДОГОВІР № _____ на проведення практики студентів

м. Луцьк

«___» _____ 20__ р.

Волинський національний університет імені Лесі Українки в особі проректора з навчальної роботи та рекрутації Громика Юрія Васильовича, який діє на підставі Довіреності № _____, з однієї сторони (надалі – навчальний заклад),

та _____

(назва підприємства, організації, установи)

в _____ особі _____ начальника

(посада, прізвище, ініціали)

який _____ діє _____ на підставі _____

(Статут підприємства, розпорядження, доручення)

з другої сторони (надалі - база практики), уклали цей Договір про подане нижче:

1. Предмет договору

1.1. Предметом договору є проведення практики студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

2. Обов'язки бази практики

2.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом

2.2. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

2.3. Створити необхідні умови для виконання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

2.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Керівнику практики від бази практики проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. Забезпечити, при потребі, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

2.5. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики у терміни, що визначені цим договором та погоджені керівником практики від бази практики.

2.6. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти навчальний заклад.

2.7. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити якість підготовленого ним звіту.

2.8. Додаткові умови

3. Обов'язки навчального закладу.

3.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму, а не пізніше ніж за тиждень - список студентів, яких направляють на практику.

3.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

3.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, що сталися з студентами.

4. Права навчального закладу.

4.1. Проведення практики студентів, за погодженням з базою практики, здійснюється безоплатно.

5. Відповідальність сторін за невиконання Договору.

5.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю в Україні.

6. Загальні положення.

6.1. Договір складено українською мовою у двох примірниках – по одному для бази практики та навчального закладу, кожен із яких має однакову юридичну силу.

6.2. Договір набуває чинності після його підписання уповноваженими особами та діє до 31 серпня 2025 р.

6.3. Дія договору вважається припиненою у разі:

– закінчення строку дії та небажання сторін продовжувати співпрацю;

– наявності взаємної згоди сторін достроково;

– ініціативи однієї зі сторін за умови невиконання або неналежного виконання договору однією із сторін, про що інша сторона попереджається за 30 днів до дати розірвання договору.

6.4. Всі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються відповідно до чинного законодавства.

7. Юридичні адреси та банківські реквізити сторін :

Навчального закладу:

Волинський
національний університет
імені Лесі Українки
43025, м. Луцьк, проспект Волі, 13.
Тел. 24-10-07
Р/р **UA738201720313221002201001912**
Банк ДКСУ, м. Київ
МФО 820172 код 02125102

Одержувач – Волинський
національний університет
імені Лесі Українки

Бази практики:

Проректор з навчальної роботи
та рекрутації

_____ **Ю. В. Громик**

«___» _____ 20__ р.

«___» _____ 20__ р.

Список навчальних і методичних посібників

1. «Положення про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому(магістерському) рівнях у ВНУ імені Лесі Українки»
2. «Положення про проведення практики студентів ВНУ імені Лесі Українки (2020 р.)»
3. Атлас Волинської області / за ред. Бурчака Н. В. – М. : Комітет геодезії і картографії СРСР, 1991. – 42 с.
4. Геренчук К. І. Польові географічні дослідження / К. І. Геренчук, Е. М. Раковська, О. Г. Топчієв. – К. : Вища школа, 1975. – 248 с.
5. Дзенис З. Г. Методология и методика социально-экономико-географических исследований / З. Г. Дзенис. – Рига : Зинатне, 1980. – 262 с.
6. Єврорегіон Буг: Волинська область / за ред. Б. П. Клімчука, П. В. Луцишина, В. Й. Лажніка. – Луцьк : Волин. держ. у-т ім. Лесі Українки, 1997. – 448 с.
7. Жупанський Я. І. Соціально-економічна картографія : підруч. для студ. геогр., топогр.-геодез., екон. спец. ВУЗів. / Я. І. Жупанський, П. О. Сухий. – Вид. 2-ге – Тернопіль : Астон, 1997. – 274 с.
8. Історія міст і сіл УРСР. Волинська область. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1970. – 746 с.
9. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил і територіальна організація виробництва / С. І. Іщук. – К. : Вид-во Паливода А., 2002. – 260 с.
10. Клімчук Б. П. Єврорегіон «Буг»: зовнішньоекономічна діяльність Волинського суспільно-територіального комплексу / Клімчук Б. П., Луцишин П. В., Луцишин Н. В., Федонюк С. В. ; за ред. Б. П. Клімчука, П. В. Луцишина. – Луцьк : Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1998. – 203 с.
11. Костриця М. Ю. Практикум з географічного краєзнавства / М. Ю. Костриця. – К. : Вища школа, 1979.
12. Луговой В. В. Методичні рекомендації до проведення польової практики з економічної і соціальної географії / Луговой В. В., Луцишин П. В., Назарук В. Т. – Луцьк : ЛДП, 1980. – 69 с.
13. Луцишин П. В. Єврорегіон Буг: Обласний суспільно-географічний комплекс: теорія, методика, практика / П. В. Луцишин. – К. : ІСДМО, 1996. – 207 с.
14. Маковецька Л.О., Голуб Г.С., Погребський Т. Г. Силабус виробничої економіко-географічної практики (за спеціальністю) підготовки бакалавра, галузі знань 01 Педагогічні науки, спеціальності

014.07 Середня освіта. Географія за освітньо-професійною програмою
Середня освіта. Географія. Економіка. 22 с.

15. Манак Б. А. Методика економіко-географічних досліджень /
Б. А. Манак. – Минск : Университетское, 1985. – 157 с.

16. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія,
методи, методики : навч. Посіб. / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2005. –
632 с.

Зміст

Вступ.....	3
§ 1. Загальні вимоги щодо проходження виробничої економіко-географічної практики(за спеціальністю)	
1.1. Мета, зміст та завдання практики.....	5
1.2. Бази практики.....	11
1.3. Організація та керівництво практикою.....	12
1.4. Форми та методи контролю.....	13
1.5. Вимоги до звіту.....	14
1.6. Оцінювання підсумків практики.....	16
§ 2. Методичні рекомендації для виконання індивідуальних завдань під час проходження виробничої економіко-географічної практики (за спеціальністю)	
2.1. Загальна характеристика дослідження суспільно-географічних комплексів.....	17
2.2. Індивідуальна програма вивчення промислового підприємства (незалежно від форм власності).....	18
2.3. Індивідуальна програма вивчення сільського населеного пункту (села, селища, територіальної громади).....	19
2.4. Індивідуальна програма вивчення сільськогосподарського підприємства.....	21
Додаток А. Договір на проведення практики без оплати.....	24
Додаток Б. Договір на проведення практики з оплатою.....	26
Додаток В. Кошторис-калькуляція витрат на проведення практики студентів ВНУ імені Лесі Українки.....	28
Додаток Г. Довгостроковий договір на проведення практики.....	29
Список навчальних і методичних посібників.....	31

Для нотаток

Навчально – методичне видання

Автор

Маковецька Лариса Олексіївна

**Виробнича економіко-географічна
практика(за спеціальністю): методичні рекомендації**

Друкується в авторській редакції